

Soms zit je voor je gevoel muurvast. Je probeert een Pinksterpreek te schrijven en je krijgt het niet op papier ;) Je hebt verdriet om een conflict tussen mensen die jou dierbaar zijn, en je weet niet meer wat je nog kunt doen om dit te helpen oplossen. Je kijkt naar je wereld om je heen – hoe het ene klimaatrapport nog alarmerender is dan het andere en mensen toch doorvliegen tot ze er op Schiphol letterlijk bij neervallen – en je kunt je niet meer voorstellen dat deze wereld zich nog kan omkeren. Het zit muurvast. En je voelt het in je lijf. Kramp. Geen lucht meer. Hoe in hemelsnaam...

We zongen over het Pinksterverhaal uit Handelingen. Over de leerlingen van Jezus, bij elkaar in een huis. Hoe in hemelsnaam nu verder zonder hun vriend en leraar. En dat het toen begon te waaien. Welke adem waaide daar naar binnen, in dat huis in Jeruzalem? De schrijver laat er geen misverstand over bestaan: hij componeert een verhaal dat rijmt op een ander verhaal. Vijftig dagen na de bevrijding uit Egypte ontving het volk in de woestijn de tien woorden – het is een verhaal vol wind en vuur. De schrijver van Handelingen laat het vijftig dagen na de opstanding van Jezus opnieuw waaien en tekent er vlammen van vuur bij, boven de hoofden van de leerlingen. In wezen dezelfde wind, hetzelfde vuur, wil het verhaal maar zeggen. Bedoeld niet alleen voor die leerlingen maar voor iedereen: de vrienden van Jezus blijken verstaanbare woorden te spreken voor mensen uit alle windstreken. De Thora was altijd al voor de wereld bedoeld, hebben sommige Joodse altijd leraren benadrukt. Niet voor niets werden de woorden gegeven in het niemandsland van de woestijn. Maar voor andere Joodse leraren was de Thora toch vooral een exclusief boek dat Joden in afzondering moesten lezen en proberen waar te maken. Het verhaal in Handelingen kiest voor die eerste opvatting: die woorden moeten de wereld over. Want afzondering en scheidslijnen tussen mensen, dat levert alleen maar ellende op. Die hoop op het overbruggen van scheidslijnen tussen mensen en volken verwoordt de schrijver van Handelingen met een prachtig visioen: drieduizend mensen laten zich die dag dopen. En dan staat er: ‘allen die tot vertrouwen zijn gekomen op die plek hadden alles gemeenschappelijk: have en goed hebben ze verkocht en uitgedeeld aan allen, naar ieders behoefte [...] brood brekend van huis tot huis.’

De realiteit was uiteraard weerbarstiger, daarvan getuigt de brief van Paulus aan de ekklesia van Korinte. In plaats van alles voor allen, is het ieder voor zich: ‘De een dronken, de ander hongerig’, schrijft Paulus. ‘Laat er toch geen scheuring zijn in jullie midden.’ Er zijn spanningen en dat is eigenlijk niet meer dan logisch. In de ekklesia zitten alle maatschappelijke tegenstellingen aan tafel: Joden en niet-Joden; slaven en slavenhouders; mensen die macht en aanzien genieten en mensen die aan het kortste eind trekken; mensen die een opleiding genoten hebben, mensen die zich dat nooit hebben kunnen veroorloven. De voorgelezen tekst over dat lichaam is geen gezellige, zoetsappige tekst over diversiteit. Het is een bemoedigende maar ook provocerende tekst. Proberen jullie maar eens een lichaam te vormen. Terwijl je buiten de deuren van de ekklesia weer ten prooi bent aan de machtsverhoudingen zoals die in het Romeinse rijk gelden. Proberen jullie die scheidslijnen te overbruggen. Breek samen brood. Luister naar elkaars verhalen, net zolang tot je begrijpt wat iemand je wil zeggen. Als je erbij stil staat getuigt de oproep van Paulus van een onvoorstelbare verbeeldingskracht. Te hopen dat zulke scheidslijnen in een gemeenschap overbrugd kunnen worden. Daarvoor moet eerst alles omvergeblazen wat je dacht over hoe de wereld in elkaar steekt. Geen steen meer op de ander. En dan een heel ander huis bouwen. Een prachthuis waar alles welkom is. Dat huis staat dan nog wel steeds in die ingewikkelde, weerbarstige wereld. Maar misschien, als er genoeg van zulke huizen gebouwd zijn, misschien dat deze wereld dan kan veranderen.

Lichaam – *soma* – en adem of ‘geest’ – *pneuma*, dat zijn de sleutelwoorden van deze tekst. In het Griekse Korinte zullen die woorden onmiddellijk de wereld van de filosofie hebben opgeroepen.

Korinte was de hoofdstad van de Romeinse provincie Achaia en een havenstad, waar culturen en ideeën vanuit alle windstreken aanwaaiden. Alle grote denkers hadden zo hun theorieën over lichaam en geest en hoe die twee zich tot elkaar verhouden. Het lichaam kwam er vaak bekaaid van af. Niet meer dan de kerker van de ziel bijvoorbeeld, of ten prooi aan de begeerte die vervolgens door onze geest, door sommigen gelijkgesteld aan de rede/de ratio, zou moeten worden ingetoomd. *Soma* – lichaam – was in het Grieks ook een aanduiding voor een slaaf. Een lijf, een lijfeigene, waar je over kon beschikken. Die woorden, afkomstig uit de filosofie en uit de rauwe werkelijkheid van de slaven-economie, worden hier opnieuw opgeladen. Lichaam wordt een beeld voor hoe de Messias onder ons aanwezig kan zijn. Een lichaam van mensen die willen leven in de geest van Jezus. En dat lichaam krijgt adem ingeblazen. Zoals de mens aan het begin van het boek Genesis ook adem ingeblazen krijgt. ‘En de mens werd een levende ziel’, staat er dan. Het is de geest van de verbeeldingskracht, die deze wereld met haar bestaande verhoudingen anders wil. Als de ekklesia zich door die geest wil laten inspireren, dan moet ze proberen zich te oefenen in andere verhoudingen tussen mensen. Een plek te zijn met extra aandacht voor wie dat nodig heeft. Waar mensen samenleven vanuit het besef dat niemand beter is dan een ander. Dat iedereen iets bij te dragen heeft. Dat iedereen anderen nodig heeft. Wie weet wat de uitstralende kracht daarvan in deze wereld kan zijn. Dat lichaam uit de brief van Paulus, dat lichaam waar iedereen bij mag horen. Nodig is zelfs. Gaat dat ook over onze samenleving? De maatschappelijke tegenstellingen lijken zich te verdiepen. We zoeken de mensen op in wie we ons herkennen, waar we bij willen horen. Maar als we buiten deze bubbels bijna niemand meer echt ontmoeten, verliezen we het zicht op elkaar, verliezen we begrip voor elkaar en scheurt het lichaam dat Nederland heet.

De Duitse performancekunstenaar Julian Hetzel vertelt in een daklozenkrant over zijn nieuwste project, getiteld *There will be light*. De kern ervan is dat een panel van vier daklozen zeventig interviews houdt met mensen die graag in aanmerking zouden willen komen voor een geldbedrag van vijftienduizend euro, het equivalent van een basis-jaarinkomen. Uit die zeventig aanmeldingen kiest het panel zeven mensen die in een finale, die als voorstelling bezocht kan worden, hun idee nog een keer mogen komen presenteren. Dan neemt het panel de beslissing. Het hele project wordt drie keer uitgevoerd: het reisde al van Den Haag naar Utrecht en sluit eind juni af in Groningen. Met een campagne op internet en via flyers in winkels nodigt Hetzel mensen uit om zich aan te melden met een idee. In de daklozenkrant vertelt de maker dat hij met het project een ruimte wil creëren waarbinnen mensen zich een andere wereld kunnen voorstellen. Waarbinnen je die wereld als het ware al een beetje kunt voelen. In dit geval een wereld waarin niet de CEO's en de topambtenaren de lijnen uitzetten, maar een panel van vier mensen die dakloos zijn. Ik dacht: ik hoop dat wij als Ekklesia ook zo'n plek kunnen zijn. Ik bedoel: dat we in de woorden die hier gesproken en gezongen worden, en in het ritueel van brood en wijn ook opengewaaid worden voor de hoop op een andere wereld. Dat we die hier soms zelfs even voelen. Zoals Huubs vrije vertaling van psalm 132 zingt: zo voelt de nieuwe wereld die komen zal. Julian Hetzel vertelde dat hij mensen in gesprek wil brengen die doorgaans niet met elkaar praten. Een beetje wrang, dacht de cynicus in mij, dat er vijftienduizend euro voor nodig is om mensen met elkaar in gesprek te brengen. Maar in het interview vertelt Hetzel hoe betekenisvol het voor de panelleden is dat ze echt iets kunnen veranderen in het leven van de mensen die ze ontmoeten. Hij beschrijft hoe hij hén door dit project ook ziet veranderen. En hoe mensen over en weer hun beeld van de ander moeten bijstellen. Zijn voorstelling duidt hij als een project over hoop en hij zegt: “In plaats van je voor te stellen hoe een betere toekomst eruit zou kunnen zien, kun je beter nu al leven op de manier die je in de toekomst voor ogen hebt.” Soms tref je Paulus zomaar in de daklozenkrant.

Jezus is een onbestaanbaar dwaas verhaal, schrijft Paulus in zijn brief. Een verhaal over een Messias aan een kruis. Een redder die reddeloos verloren lijkt te gaan. Tot hij toch weer onder ons is. In een nieuw lichaam. Soms kunnen zulke oude woorden ineens oplaaien en in ons het verlangen oprakelen naar wat onmogelijk lijkt. Brood en recht voor al wat leeft. Vrede en een nieuwe wereld. Vrede – in deze oude wereld. Dat het zo mag zijn.